

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 sierpnia 2018 roku powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, na podstawie którego K. K. i V. K. będą zobowiązani solidarnie do zapłaty na rzecz powoda kwoty 112.752,33 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty.

Roszczenie swe powód wywodził z weksla in blanco wystawionego przez K. K., za zapłatę którego zapłatę poręczyła V. K.. Podmiotem uprawnionym z ww. weksla był Bank (...). Powód dochodzi roszczenia oznaczonego w pozwie na zasadzie udzielonego mu indosu powierniczego.

(pozew k. 4-5)

W dniu 22 marca 2018 roku, zgodnie z żądaniem pozwu, wydano nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

(nakaz zapłaty k. 27)

Pozwani skutecznie wnieśli zarzuty od ww. nakazu zapłaty, w uzasadnieniu podnosząc, że powód nie wskazał w pozwie dokumentu, którego dotyczy przedłożony weksel, nie wezwał pozwanych do zapłaty tego weksla, a nadto powołał się na sprawę X GC 305/14 zakończoną przed Sądem Okręgowym w Łodzi X Wydziałem Gospodarczym. W ocenie pozwanych prawomocne zakończenie wskazanej sprawy rodzi powagę rzecz osądzonej co do roszczenia dochodzonego w niniejszym postępowaniu.

(zarzuty od nakazu zapłaty k. 34-35; w zakresie zarzutu powagi rzeczy osądzonej stanowisko pełnomocnika pozwanych z rozprawy w dniu 22 października 2018 roku znacznik czasu 00:02:34)

W odpowiedzi na zarzuty do nakazu zapłaty powód dokonał modyfikacji powództwa finalnie żądając od pozwanych, aby solidarnie zapłacili na jego rzecz kwotę 95.207,46 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od 16 maja 2018 roku do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie cofnął powództwo bez zrzeczenia się roszczenia.

(pismo powoda k. 55-56v.; w zakresie żądania solidarnego zasądzenia żądanej kwoty od pozwanych pismo powoda k. 98-98v.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 1 lipca 2013 roku doszło do połączenia (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z (...) Bank Spółką Akcyjną. W ramach tego przekształcenia majątek (...) Bank S.A. został przeniesiony na rzecz (...) Banku (...) S.A., a ta ostatnia wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej, od tej pory działając pod (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. W dniu 28 października 2016 roku doszło do zmiany firmy na (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. Powód jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego.

(okoliczności bezsporne)

W dniu 21 września 2012 roku powód zawarł z K. K. umowę o numerze (...), na podstawie której udzielił pozwanemu kredytu w kwocie 154.500,00 złotych. Wobec problemów w płatności wymagalnego zadłużenia kredytowego powód wypowiedział umowę kredytu i dochodził od pozwanego zapłaty należnego zobowiązania. Swojego roszczenia dochodził przeciwko K. K. przed Sądem Okręgowym w Łodzi X Wydziałem Gospodarczym w sprawie X GC 305/14. W dniu 31 marca 2017 roku w sprawie tej wydano wyrok na podstawie, którego K. K. zobowiązany jest do zapłaty na rzecz powoda 185.217,09 złotych. Na skutek oddalenia apelacji wyrok od dnia 10 lipca 2018 roku jest prawomocny.

(wyrok k- 241 , wyrok k- 284 w załączonych aktach XGC 305/14)

Celem zabezpieczenia spłaty ww. zobowiązania z umowy kredytu K. K. zawarł z powodem (działającym w tamtym okresie pod (...) Bank S.A. z siedzibą w W.) umowę zabezpieczenia kredytu nr (...). Na mocy tej umowy kredyt objęto częściowym zabezpieczeniem środkami pochodzącymi (...) Regionalnego Programu Operacyjnego ((...)) na lata 2007-2013, powierzonymi Bankowi (...). Kwota poręczenia zabezpieczającego wyniosła 120.000 zł i stanowiła 80% kwoty głównej kredytu. Celem zabezpieczenia należytego wykonania umowy zabezpieczenia kredytu K. K. zobowiązany był do wystawienia weksła in blanco na rzecz Banku (...) (dalej jako (...)). Strony umowy postanowiły, że o ile dojdzie do wypłaty przez (...) poręczenia na rzecz powoda, K. K. będzie zobowiązany wobec (...) do zwrotu tej kwoty wraz z odsetkami.

(umowa zabezpieczenia kredytu k. 60-62)

Stosownie do postanowień deklaracji wekslowej, w razie niespłacenia ww. zobowiązania, (...) uprawniony był do wypełnienia weksła in blanco na sumę wekslową odpowiadającą kwocie niespłaconej wierzytelności, powiększonej o odsetki należne od dnia wymagalności (lit. C pkt 2 deklaracji wekslowej).

(deklaracja wekslowa k. 63-63v.)

Dnia 21 września 2012 roku K. K. wystawił weksel in blanco stosownie do postanowień umowy o zabezpieczenie kredytu. Za zapłatę weksła poręczyła V. K.. Weksel został wypełniony przez (...) na kwotę 112.752,33 zł. Termin zapłaty tej kwoty określono na dzień 30 kwietnia 2015 roku.

(weksel in blanco złożony w depozycie sądowym – kopia weksła poświadczona za zgodność z oryginałem k. 14)

Zgodnie z pkt 4.1 Załącznika 12 do Umowy Operacyjnej – Poręczenie Portfelowe nr (...) weksel miał zostać indosowany na rzecz (...) Bank S.A. na zasadzie powiernictwa.

(załącznik 12 do Umowy Operacyjnej – Poręczenie Portfelowe nr (...))k. 65-70v.)

Umocowany przedstawiciel (...) umieścił na wekslu klauzulę indosu o treści „Dnia 31 marca 2015 roku ustępujemy bez odpowiedzialności (...) Bank (...) S.A., ale nie na jego zlecenie.”.

(weksel in blanco złożony w depozycie sądowym – kopia weksła poświadczona za zgodność z oryginałem k. 14; pełnomocnictwo nr (...) k. 15; uchwały rady nadzorczej (...) k. 16 i 17)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów, których wiarygodność nie była przez nie kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu.

Sąd zważył, co następuje

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził w niniejszym postępowaniu roszczenia, które wywodził z weksła własnego in blanco. W pierwszej kolejności rozważyć należy zgłoszony przez pozwanych zarzut powagi rzeczy osądzonej dlatego, że stwierdzenie jego zasadności wywołałoby konieczność odrzucenia pozwu (art. 199 § 1 pkt 2 kpc). W tym zakresie wyjaśnienia wymaga, czy roszczenie to jest tożsame z roszczeniem, o którym orzeczono w sprawie X GC 305/14. Zarzut res iudicata jest bowiem zasadny wyłącznie wtedy, gdy przedmiot prawomocnie zakończonych procesu oraz przedmiot kolejnego procesu są identyczne, przy jednoczesnej tożsamości stron obu postępowań – tylko pod tymi warunkami późniejsze merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy naruszałoby przepis art. 366 kpc (por. P. Grzegorzczak [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II, postępowanie rozpoznawcze, T. Ereciński red., WKP 2016 i powołana tam literatura). Przedmiotem sprawy X GC 305/14 rozpoznawanej przed Sądem Okręgowym w Łodzi X Wydziałem Gospodarczym było roszczenie o przedterminowy zwrot kapitału i odsetek z wypowiedzianej umowy kredytu. Na mocy tej umowy

(...) Bank S.A. był zobowiązany oddać do dyspozycji K. K. na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a K. K. zobowiązany był do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (vide art. 69 ustawy prawo bankowe). Wobec nieregularnych spłat kolejnych rat (...) Bank S.A. wypowiedział umowę, co wywołało konieczność natychmiastowej spłaty kapitału wraz z odsetkami. Wyrok wydany w sprawie X GC 305/14 obejmował zasadzenie roszczenia o zwrot tych środków i to tylko wobec pozwanego.

Roszczenie dochodzone w niniejszym postępowaniu wywodzi się z innej podstawy. Umowę kredytu zawartą między K. K. a (...) Bank S.A. objęto zabezpieczeniem udzielonym przez Bank (...). Powód zawarł z (...) umowę operacyjną, na podstawie której (...) udzielał częściowych zabezpieczeń kredytów udzielanych przez powodowy bank – w razie niemożności uzyskania zwrotu kredytu od kredytobiorcy, (...) wypłacał poręczenie, odpowiadające części przekazanych środków pieniężnych. Przy zawarciu umowy kredytowej, (...) Bank S.A. zawierał z kredytobiorcą umowę zabezpieczenia kredytu, w której ten ostatni zobowiązywał się do wystawienia weksła in blanco na rzecz (...). Weksel ten pełnił funkcję zabezpieczającą – poprzez jego wystawienie, a następnie wypełnienie zgodnie z deklaracją wekslową dochodziło bowiem do powstania stosunku wekslowego między (...) a podmiotem, któremu udzielono kredyt. W dniu zawarcia umowy kredytowej i umowy o zabezpieczenie kredytu K. K. wystawił na rzecz (...) weksel własny in blanco, zaś V. K. poręczyła za jego zapłatę. Przedmiotem niniejszego postępowania są roszczenia remitenta (podmiotu uprawnionego z weksła) przysługujące przeciwko wystawcy (na podstawie art. 101 pw) i przeciwko awaliście – poręczycielowi (art. 103 ust. 3 pw w zw. z art. 32 pw). Stosunkiem podstawowym wobec roszczenia wekslowego jest zobowiązanie K. K. do zwrotu na rzecz (...) środków wypłaconych przez ten podmiot (...) Bank S.A. w ramach zabezpieczenia kredytu.

Nie zachodzą więc podstawy do stwierdzenia tożsamości roszczenia dochodzonego w sprawie X GC 305/14, a roszczeniem z którym powód wystąpił w niniejszej sprawie. Nie zachodziła zatem podstawa do odrzucenia pozwu.

W dalszej kolejności rozważyć należy kwestię legitymacji czynnej powoda do dochodzenia roszczenia zgłoszonego w pozwie.

Powód dochodził zapłaty z weksła w swoim imieniu, żądał więc zasądzenia sumy wekslowej na swoją rzecz, jednak utrzymywał przy tym, że działa na rachunek innego podmiotu. Dążył do uzyskania orzeczenia, wywołującego skutek w jego sferze majątkowej, jednak powoływał się na swoje zobowiązanie do rozliczenia z (...). Konstrukcja ta oparta jest na schemacie powiernictwa i wynika w ramach obrotu wekslowego ma swą podstawę w indosie powierniczym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego indos tego rodzaju określa się mianem ukrytego – ma on pozornie postać indosu własnościowego, przenoszącego prawa z weksła, lecz w rzeczywistości przenosi na drugą osobę jedynie prawo do inkasowania weksła. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 kwietnia 2008 r. w sprawie V CSK 493/07 (Lex nr 408466) wskazał, że na zewnątrz indos ten ma postać indosu przenoszącego na nabywcę wszelkie prawa z weksła i uczynienie z niego samodzielnego wierzyciela wekslowego, jednak według woli stron na indosatariusza przechodzi tylko prawo zaskarżenia weksła i dochodzenia z niego praw w imieniu własnym, lecz na rachunek indosanta. Innymi słowy sytuację tę określić można jako dochodzenie cudzego roszczenia z obowiązkiem rozliczenia się z uzyskanej zapłaty.

Uznanie racji powoda zależne jest od stwierdzenia, że w istocie na wekslu wystawionym przez K. K. na rzecz (...) doszło do umieszczenia indosu powierniczego. Indos ten miał następującą postać: „Dnia 31 marca 2015 roku ustępujemy bez odpowiedzialności (...) Bank (...) S.A., ale nie na jego zlecenie”. Formalizm obrotu wekslowego sprzeciwia się wykładni tego oświadczenia na zasadach przyjętych w przepisach kodeksu cywilnego. Sąd nie jest zatem uprawniony do badania rzeczywistej woli stron kreujących zobowiązanie wekslowe, a wykładnię weksła winien przeprowadzić opierając się na jego treści (tak Sąd Najwyższy z dnia 10 sierpnia 2005 r. I CK 111/05, Lex nr 311351). W konsekwencji postanowienia załącznika do umowy zawartej między (...) a powodem nie mogą mieć wpływu na nadanie znaczenia indosowi umieszczonemu na wekslu. Formuła „nie na zlecenie” ma ustalone znaczenie w prawie wekslowym. Ustawodawca posłużył się nią w art. 11 ust. 2 pw, w którym przyjęto, że klauzula ta wyłącza możliwość zbycia weksła przez indos. Jeśli taką klauzulę umieściliby na wekslu K. K. jako jego wystawca, remitent nie mógłby

zbyć weksła w drodze indosu. Skoro tego nie uczynił, (...) był uprawniony do indosowania weksła, co też uczynił na rzecz (...) Bank S.A. Umieszczając w indosie klauzulę „nie na zlecenie (...)” wyłączył możliwość dalszego indosowania weksła przez indosatariusza. O powierniczym charakterze indosu nie świadczy również klauzula „ustępujemy bez odpowiedzialności”. W świetle art. 15 ust. 1 pw, stosownego do weksła własnego odpowiednio (art. 103 ust. 1 pw) jest ona jedynie wyłączeniem odpowiedzialności indosanta ((...)) wobec indosatariusza ((...) Bank S.A.) za zapłatę weksłu.

W konsekwencji – niezależnie od rzeczywistej intencji indosanta – należy uznać, że doszło do indosu własnościowego, a (...) Bank S.A. jest podmiotem uprawnionym z weksła. Z tego tytułu wynika jego legitymacja do żądania zasądzenia sumy wekslowej na swoją rzecz. Kwestia ewentualnych rozliczeń powoda z (...) pozostaje poza kognicją sądu w niniejszej sprawie.

Istota weksła własnego polega na zobowiązaniu się wystawcy do zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej podmiotowi uprawnionemu z weksła. Dopuszczalne jest wystawienie weksła własnego w postaci niepełnej - in blanco (art. 103 ust. 2 ustawy prawo wekslowe – dalej jako pw). Obrona podmiotów zobowiązanych z weksła własnego in blanco może przebiegać na dwóch płaszczyznach. Przede wszystkim mogą oni podnosić nieważność weksła, którą sąd bada z urzędu. Weksel przedłożony w niniejszej sprawie posiadał wszystkie cechy konieczne dla jego ważności. Nadto pozwani mogli podnosić przeciwko powodowi zarzuty wypełnienia weksła niezgodnie z deklaracją wekslową. Ich uprawnienie w tym zakresie było ograniczone regulacją art. 10 pw, który istotnie wzmacnia pewność obrotu wekslowego. Aby skutecznie uwolnić się od odpowiedzialności wobec indosatariusza przez powołanie się na wypełnienie weksła niezgodnie z deklaracją wekslową, pozwani musieliby wykazać, że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Pozwani nie podnosili zarzutów w tym zakresie, wobec czego nie przenieśli sporu na płaszczyznę stosunku podstawowego. Sąd nie badał zatem, czy stosunek wynikający z zabezpieczenia umowy kredytu uprawniał (...) do wypełnienia weksła w sposób, w jaki to uczyniono.

W konsekwencji Sąd uznał, że K. K. i V. K. są odpowiedzialni z weksła wobec (...) Bank S.A. Wobec treści przepisu art. 47 ust. 1 pw odpowiedzialność pozwanych była solidarna.

W przypadku wydania w toku sprawy nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodnie z przepisem art. 496 kpc po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza. Wobec stanowiska powoda, który cofnął pierwotne powództwo ostatecznie żądając od pozwanych solidarnie nie całej sumy wekslowej, a jedynie kwoty 95.207,46 zł, Sąd uchylił nakaz zapłaty w zakresie kwoty 17.544,87 zł należności głównej oraz odsetek od tej kwoty za okres od 1 maja 2015 roku do 15 maja 2018 roku i umorzył postępowanie w tym zakresie. W pozostałej części nakaz zapłaty należało utrzymać w mocy. Ponieważ cofnięcie nastąpiło z powodu zapłaty dokonanej przez pozwanego, uznać należy iż i w tym zakresie powód jest stroną wygrywającą proces.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu miało swą podstawę w art. 98 § 1 kpc, statuującym zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwani przegrali sprawę w całości, wobec czego winni zwrócić powodowi koszty, jakie poniósł on przy dochodzeniu roszczenia. W nakazie zapłaty zasądzono od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 5.027 zł, na którą składała się opłata od pozwu w kwocie 1.410 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł, którego wysokość ustalono na podstawie § 3 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku o opłatach za czynności adwokatów. W tym zakresie nakaz zapłaty utrzymano w mocy. W ramach postępowania po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty powód poniósł nadto dalszy koszt wynagrodzenia pełnomocnika – zgodnie z § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia w przypadku skutecznego wniesienia sprzeciwu lub zarzutów opłatę ustala się na zasadach ogólnych. W tych warunkach w wyroku należało zasądzić na rzecz powoda od pozwanych różnicę pomiędzy kwotą 5.400 zł, wynikającą z § 2 pkt 6 ww. rozporządzenia, a kwotą wynagrodzenia już zasądzonego – różnica ta wynosiła 1.800 zł. Zgodnie z przepisem art. 105 § 2 kpc kwotę tę zasądzono na rzecz powoda od pozwanych solidarnie.

Z wyżej wskazanych powodów orzeczono jak w sentencji wyroku.

z/ odpisy wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanych.